

HIPPOS2020- hankkeen vaikutusten arvioinnin haasteet

Kari Halinen, projektipäällikkö,
Jyväskylän kaupunki

HIPPOS 2020-Pohjoismaiden suurin sisäliikuntakeskus

Flagship of smart wellbeing and performance

Visio

Pohjoismaiden johtava urheilun,
liikunnan, hyvinvoinnin ja
terveyden edistäjä sekä
globaalien menestystarinoiden
ympäristö.

Missio

Synnyttää urheilun, liikunnan, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **ekosysteemi** yhdistämään:

- **liikkuminen**
- **valmentaminen**
- **tutkimus**
- **koulutus**
- **liikuntaliiketoimialan ja hyvinvointialan yritykset**

Terveys ja hyvinvointi – Globaalit megatrendit

Kuluttajat, yritykset, eläkevakuutusyhtiöt, yhteiskunnalliset toimijat investoivat ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen koko ajan enemmän.

Painopiste ennalta ehkäisevässä toiminnassa
– liikunta on paras lääke

Jyväskylän tärkein kilpailuetu: Kivenkova tiedon osaamispääoma

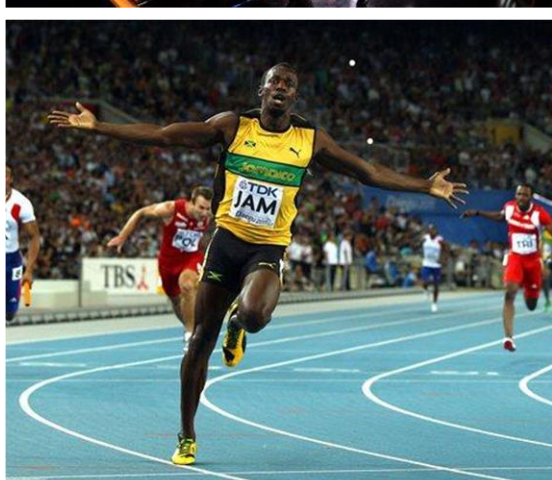
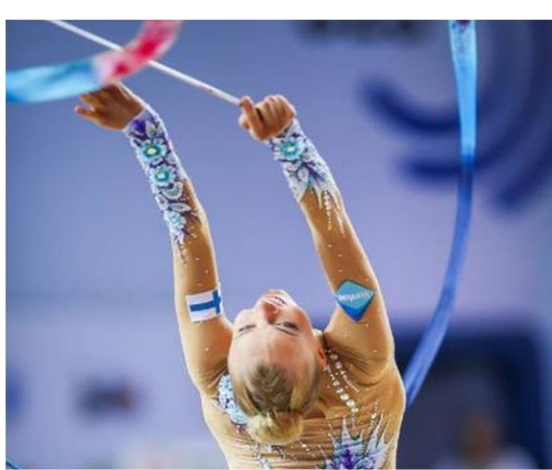
Master Olympic
Training Center

Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteellinen tiedekunta	KIHU – Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus	LIKES – Liikunnan ja kansanterveyden edistämiskeskus	JAMK – Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Huippu-urheilun kansainvälinen kaupunki- valmennuskeskus:
• Kansainvälisesti merkittävät tutkimusalueet: ✓ Liikuntabiologinen hermo-lihastoiminnan tutkimus ✓ Terveystieteet, liikunnan terveysvaikutukset, ikääntyminen ja terveyden edistäminen • Yliopiston uusi ja moderni liikunta- ja terveys-laboratorio rakentuu Hippos2020-alueen yhteyteen Liikunnan Tietotaloon	Edistää suomalaista kilpa- ja huippu-urheilua eettisesti vastuullisella ja korkea-tasoisella soveltavalla tutkimus-, kehitys- ja palvelutoiminnalla. • Johtaa Suomen Olympia-komitean Huippu-urheily-yksikön Osaamisohjelmaa • Tutkimusta ja kehitystä verkoston (mm. Jyväskylän yliopisto) ja yhteistyötahojen kautta sekä Suomessa että kansainvälisesti	• Liikuntaan vaikuttavat tekijät ja liikunnan edistäminen → Miten voitaisiin parhaalla tavalla edistää eri-ikäisten vähän liikkuvien ihmisten fyysistä aktiivisuutta ja vähentää fyysistä passiivisuutta? • Liikunnan vaikutukset terveyteen, hyvinvointiin ja oppimiseen → Mitkä ovat liikkumatto- muuden ja erilaisen liikunnan vaikutukset toimintakykyyn, terveyteen ja hyvinvointiin elämänsä eri vaiheissa?	• Uraauurtavia ja liiketoimintaa kasvattavia monialaisen kuntoutuksen ratkaisuja. Toiminnan lähtökohtana on aina ihminen. • JAMKissa ja Jyväskylän alueella vahva kuntoutusosaamisen keskittymä. Sen toiminta tukee asiakaslähtöisen monialaisen kuntoutuksen kehittämistä ja liiketoiminnan kasvattamista uudistamalla koulutusta ja tuottamalla uusia innovatiivisia ratkaisuja sekä digitaalisia palveluja.	Vahvuudet: • Huippuluokan suorituspaikat ja -välineet urheilemiseen, huoltavaan harjoitteluun, palautumiseen, mittaamiseen... • Hippos2020-kokonaisuus: kaikki samassa paikassa asumisesta, ylläpitoon, harjoitteluun, palautumiseen Tavoite: • Saada keskukselle Olympic training center -status. • Nostaa puitteet ja osaaminen kansainväliselle tasolle • Saada eri lajien kansainvälisiä leirityksiä Jyväskylään

Hippos2020 liikuttaa kaikkia – vauvasta vaariin

- Tänään noin **1,5 miljoonaa** käyntikertaa vuodessa
- Liikuntatilat **kaksinkertaistuvat**, tilojen käyttö **tehostuu**
- Alueella toimii **yli 100 seuraa** ja **Jyväskylän Urheiluakatemia**
 - Yli **20 lajin** suorituspaikat
- Hippos2020 tuo lajeilla ja seuroille **uudenlaisen alustan** kehittää lajin toimintaa
 - **Kuntoilijoiden** paratiisi koko ihmisen elinkaaren vauvasta senioreihin
- **Tavoite 3-5 miljoonaa** käyntikertaa vuodessa

Ykkösolosuhteet yli 20:lle urheilulajille

- Uusi **monitoimiareena** ja **harjoitusjäähalli** jäälajeille
- Uusi **sisäliikuntakeskus** yli 20:lle lajille kamppailulajeista, palloiluun ja yleisurheiluun
- Uusi **voimistelutalo**
- Uusi **jalkapallostadion**
- Jalkapallon, autourheilun ja eSportin **valmennuskeskukset**
- **Jyväskylän urheiluakatemian valmennuskeskus:** yli 800 urheilijaa ja kymmeniä eri lajeja
- **Jääkiekon testi- ja mittauskaukalo** laukaisu- ja luisteluvalmennukselle
- **Training Room -konsepti** eri lajien optimaalisimman palautumisen tutkimiseen ja toteuttamiseen
- **Kansainvälinen kaupunkivalmennuskeskus** (mm. yleisurheilu, voimistelu, palloilulajit, kamppailulajit, eSport, autourheilu)
- Aktivoiva **liikuntapuisto** kaiken ikäisille kuntoilijoille
- Jäädytettävät ja lämmitettävät **ulkokentät**

Urheilun arvokisojen näyttämö

Kolme areenaa: 7000 katsojan monitoimiareena, 5000 katsojan jalkapallostadion, 2500 hengen MID-areena

Mahdollistavat esimerkiksi:

- Jääkiekon MM-kisat, lohkoisännöisyys -haku 2022
- Voimistelun arvokisat
- Uinnin lyhyen radan arvokisat
- Kamppailulajien arvokisat
- Salibandyn arvokisat
- Lentopallon ja koripallon arvokisat
- Salibandyn ja futsalin arvokisat
- Jalkapallon UEFA ottelut

Esimerkkikuva

Hippos2020 Training room - konsepti

- Konsepti, jossa yhdessä tilassa optimoidaan urheilijan **palautumis- ja valmistautumisketjua**
- Lääkärin, fysioterapeutin, näytteidenottajan, hierojan ja muun asiantuntijan **vastaanotto**
- Painoharjoittelun, vesialtaiden, saunan ja muiden apuvälineiden **kokonaisvaltainen hoitotila**

Esimerkki: eSport ja urbaani Hippos2020

- **eSport** vauhdilla kasvava laji → Luodaan **ykkösfasiliteetit**
- **Jyväskylä loistopaikka** eSportille → Vahva IT, sporttiosaaminen, koulutus, urheilukaupunki, Hippos2020
 - **eSport ja perinteinen urheiluvalmennus lähestyvät** vauhdilla. Hippos2020 lipunkantajaksi.
 - Lajissa **paljon toimintoja**: turnaukset, tapahtumat, leiritykset, valmennus, koulutus

Uusia tapahtumia Hippoksella

eSports 3–6 kpl vuodessa

Messut 1–3 kpl vuodessa

Perhetapahtumat 5–10 kpl vuodessa

Jääkiekko 30–40 kpl vuodessa

Palloilu- urheilutapahtumat
100–200 kpl vuodessa

Konsertit 5–10 kpl vuodessa

Yritystapahtumat 1–3 kpl vuodessa

- Hippos2020-hanke on ”**hybridi-hanke**” jossa kaupunki on vähemmistöosakkaana.
- Hankkeen kokonaiskustannus on noin 220–30 M€
- Hippoksen liikevaihto noin 20 M€, seurojen osuus 7,5 % liikevaihdosta
- Perustettu kolme yhtiötä; 1. Kehitysyhtiö, 2. Kommandiittiyhtiö ja 3. Hippos GP Oy
- Yhteensä oman pääoman ehtoisen rahoituksen määrä on n. 100 M€, kaupungin osuus äänettömien yhtiömiesten pääomapanoksista on n. 28 %.
- Jyväskylän kaupunki sijoittaa kommandiittiyhtiöön 28 M€ äänettömänä yhtiömiehenä
- Kaupunki ostaa käyttövuoroja 5,5 M€ vuodessa, vuoteen 2042 asti
- Kaupunki hankkii urheiluseurojen tiloihin irtaimistoa enintään 1 M€ vuodessa vuoteen 2042 asti
- ”Liikunnan lupaus”= vähintään sama määrä tiloja ja käyttövuoroja kuin nykyisellä Hippoksella, hinnat saavat nousta korkeintaan 10%

Aikataulu

- Hankesuunnittelu valmis
- 1. vaiheen (Monitoimiareena+3 harjoitusjäätä+areenakeskus) rakennuslupa käsittelyssä, 2. vaihe liikuntakeskus ja 3. vaihe voimistelutalo + katettu jalkapallostadion
- Kaava on lainvoimainen
- Pää toteuttajat Lehto Group Oyj ja Jyväskylän kaupunki
- Uusien investoreiden rahoittajakierros 08-12/2019
- Rakentaminen aloitetaan keväällä 2020 (rakentaminen alkaa, kun rahoitus varmistuu)
- Koko hanke valmis 2025

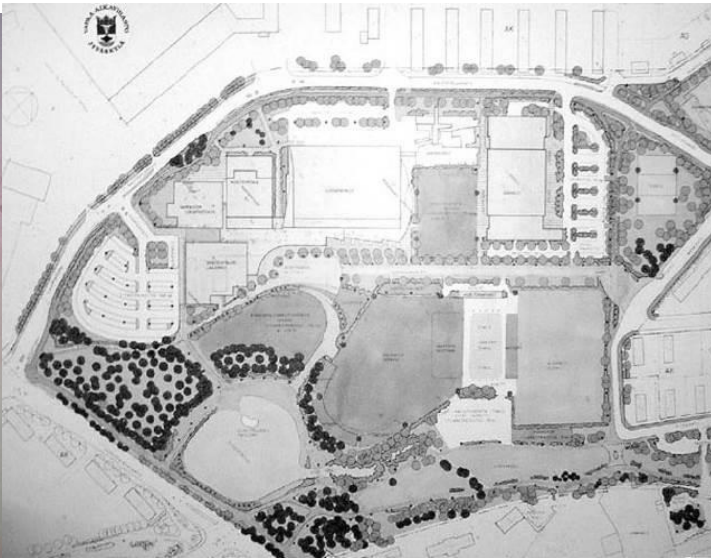
Vaikutusarviointeja Hippoksen asemakaavamuutoksen yhteydessä

- Hippoksen alueen vaikutusarviointeja ja alueen kehittämissuunnitelmia on tehty useita 1950-luvulta lähtien, jolloin keskeinen alueen toiminta oli ravirata
- Hippos 2020 –hankesuunnittelu aloitettiin syksyllä 2014 Jyväskylän kaupungin tilapalvelun ja elinkeinoyksikön toimesta
- Asemakaavamuutos tuli vireille 16.2.2016
- -> muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 24.4.2017, kaavasta ei valitettu
- Kaavamuutoksen tavoitteena oli mahdollistaa monipuolisen urheilun, liikunnan ja terveyden edistämisen mahdollistavan toiminnan, koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä tapahtumien järjestäminen Hippoksen alueella.
- Kaavamuutoksella myös tutkittiin alueen täydennysrakentamista asumisen ja palvelujen sijoittumiselle, liikennejärjestelyjen parantamista sekä alueen ympäristö- ja luontoarvoja.
- Muutosalueen koko oli noin 21 ha, rakennusoikeutta kaavassa yht. 186 000kem², lisäys aiempaan n. 120 000kem²

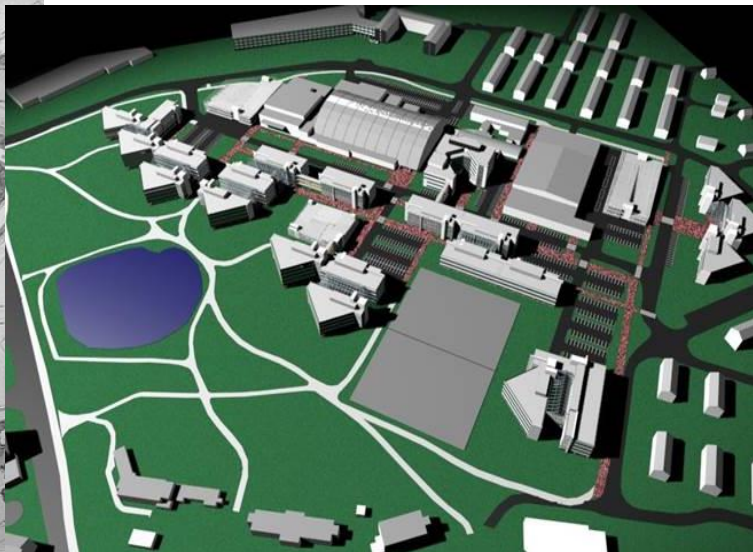
v. 1957

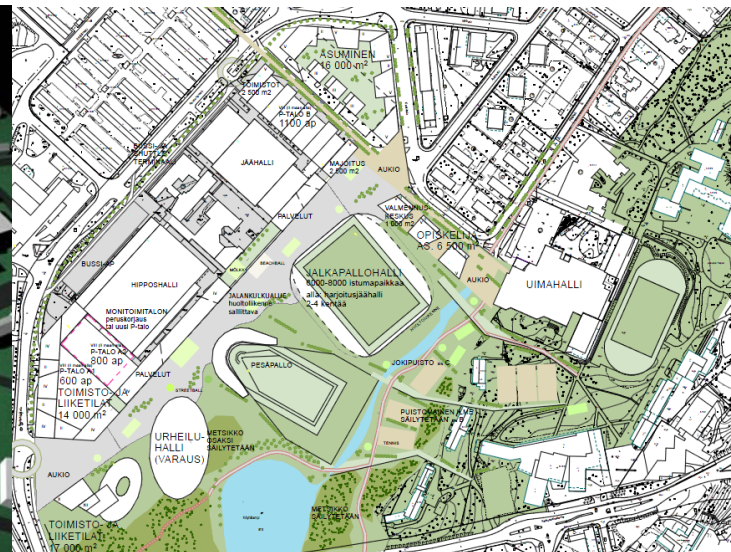
v. 1987

v. 2002

v. 2012

Asemakaavan päätöksenteon yhteyteen laaditut vaikutusten ennakoarvioinnit

Hippoksen 24.4.2017 hyväksytyn asemakaavan valmistelun yhteydessä arvioitiin seuraavia vaikutuksia:

- Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen
- Vaikutukset maisemaan ja luonnonympäristöön
- Vaikutukset luontodirektiivilajeihin
- Vaikutukset kaupunkikuvaan ja rakennettuun ympäristöön
- Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön
- Vaikutukset viheralueisiin ja virkistysyhteyksiin
- Sosiaaliset vaikutukset
- Liikenteelliset vaikutukset
- Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset
- Kaupalliset vaikutukset ja vaikutukset alueen yritysten toimintaedellytyksiin

Kaavan valmistelu on nähtävissä verkkosivuilla:

<http://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/925>

Koonti vaikutusten arvioinneista löytyy kaavaselostuksen kohdasta 4.5:

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/06_098/06_098_kaaaselostus_liitteinen_lopullinen.pdf

Vaikutusten ennakoarviointi (EVA), Liikuntapalvelujen kehittäminen osana Hippos2020-hanketta

Kuvaus

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 7.3.2016 (§ 45) edetä Hippoksen 1. kehittämisvaiheeseen ja hyväksyi ”Hippoksen kehittämisen periaatteet” kehittämistyön pohjaksi. Kesäkuussa 2017 päätettiin aloittaa vaikutusten ennakoarvioinnin valmistelu ja nimettiin sitä koordinoiva ydinryhmä. Näkökulmaksi arvioinnissa määriteltiin koko Hippos2020 –hankkeen sijaan kaupungin liikuntapalvelujen osuus hankkeessa. Vaikutusten ennakoarviointi sisälsi aiempien kaavaa valmisteltaessa laadittujen vaikutusten arviointien lisäksi vaikutusten arviointia kuntalaisiin, ympäristöön ja resurssiviisauteen, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen.

Osallisuus

EVA- prosessissa toteutettiin kyselyt kuntalaisille, nuorille ja 31 liikuntaseuralle. Kaupungin eri palvelujen edustajat osallistuivat mukaan arviointiin monialaisen asiantuntijaryhmän avulla. Aiemmin kerättyä tietoa oli muun muassa TEAviisariin kerätty tieto, jota hyödynnettiin myös arvioinnissa.

Päätöksenteko

EVA nosti esiin päätöksenteossa huomioitavia näkökulmia päätösvaihtoehtojen sijaan. Arviointi oli ensimmäisen kerran käsittelyssä päätöksenteossa kulttuuri-liikuntalautakunnassa 20.2.2018, jonka jälkeen lautakunnalla oli mahdollisuus vielä evästää arvioinnin valmistelua. Kommentteja ei tullut, mutta myöhemmin asiakirjaan lisättiin linkitys Jyväskylän kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelmaan. 28.5.2018 asia käsiteltiin kaupunginvaltuustossa, jonka johdosta kaupunki päätti käynnistää Hippos2020 –hankkeen.

VALMIS EVA NOSTI ESIIN SEURAAVAT :Ympäristö- ja resurssiviisaukset

Hippoksella sitoudutaan kestävän kehityksen periaatteisiin mm:

- parantamalla mahdollisuuksia päästä Hippokselle julkisella liikenteellä
- tehostamalla yhteispysäköintiä ja pysäköintilaitosten järkevää yhteiskäyttöä
- ottamalla käyttöön älykkäitä ratkaisuja rakennuksissa ja liikunta-alueilla
- energiatalouden huomioiminen, innovaatiot peruskorjattavissa kohteissa ja uudisrakennuksissa
- muut kestävän kehityksen ratkaisujen tutkiminen ja soveltaminen Hippoksella
- prosenttikulttuuri taiteessa ja tapahtumissa

Asemakaavan hyväksymiseen liittyvässä päätöksenteossa on arvioitu vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan ja luonnonympäristöön, luontodirektiivilajeihin, kaupunkikuvaan ja rakennettuun ympäristöön, kulttuuriympäristöön, viheralueisiin ja virkistysyhteyksiin ja liikenteeseen

Köyhänlammen ympäristön kehittäminen

Luonnonläheisyys

Parkkitilojen riittävyys ja toimivuus

Rakentamisen ajan järjestelyt

❖ Sinisellä merkityt kaupunginhallituksen määrittelemät kehittämisen periaatteet

Vaikutusten ennakoarvioinnin tiivistelmä:

Tiivistelmä tutkimuksista esille nousseista asioista

- Kuntien keskeinen rooli liikuntapalvelujen tuottajina sekä toimintaedellytysten luojina
- Kunnat voivat vaikuttaa asukkaidensa liikunta-aktiivisuuteen esim. liikuntapaikkarakentamisella ja liikuntapalvelujen kehittämisellä
- Liikuntapaikkojen käyttöprofiili on urbanisoitunut
- Liikkuminen tapahtuu pääosin edelleen julkisen sektorin rakentamissa ja ylläpitämissä tiloissa
- Harrastamisen esteinä liikuntapaikkojen puute ja harrastamisen kalleus
- Jyväskyläläisten nuorten liikunnan harrastamisen väheneminen murrosiässä
- Uusien toimintamallien kehittäminen peruspalvelujen turvaamiseksi
- Tasa-arvo liikuntapalveluissa

<https://www.jyvaskyla.fi/paatoksenteko/osallistu-ja-vaikuta/osallisuus-paatoksenteossa/vaikutusten-ennakoarviointi>

Tehdyt selvitykset:

- Kaupalliset selvitykset ja yritysvaikutusten arviointi (Yhdyskuntasuunnittelu ja paikkatietopalvelut sekä Asemakaavoitus 2016)

- Meluselvitys Rautpohjankatu - Keskussairaalantie - Keskikatu (Kaavoitus 2016, tekeillä)
- Hippos riskienhallintasuunnitelma (Ramboll Oy 2016)
- Pohjatutkimus ja pohjaveden korkeudet (Jyväskylän kaupunki 2015)
- Hippoksen alueen rakennusten korjausterve selvitys (Inmeco Oy 2015)
- Hippos – pysäköinnin selvityksiä (Jyväskylän kaupunki 2012)
- Hippos-hankkeen Master plan (GSP Oy 2014-2015) ja hankesuunnitelmat 2015 ja 2016
- Maankäyttösuunnitelma (Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen 2005)
- Liikenneselvitykset (Trafix Oy 2014 ja 2015, Nodeon 2018)
- Hulevesiselvitys (FCG Oy 2016)

- Lähiympäristön analyysi, yleissuunnitelmaluonnos ja ympäristön konseptisuunnitelma (Maanlumo Oy 2016)

- Liito-oravaselvitys sekä liito-oravien kulkuyhteystarkastelu v. 2016 (Asemakaavoitus)
- hanke- ja rakennussuunnitelmat 2012-2016 (GSP, PES-arkkitehdit)
- Hipposhalli- ja kilpajäähalli, korjaustarveselvitys, Tilapalvelu 2015
- Hippos master plan, kustannusarvio, Tilapalvelu 2014
- Selvitys Hippoksen urheilupuiston alueen kulttuurihistoriallisista arvoista (Keski-Suomen museo 2016)

- Hyvinvointi-suomen liikuntaympäristöt (Museovirasto 2012)
- Rakennusinventoinnit (Keski-Suomen museo)
- Jyväskylän Hippos-Kampus alueen kehittyminen Harjun reunasta ja kaviourasta opetuksen, tutkimuksen sekä liikunnan keskuksi (Erkki Huovinen 2007)

- Jyväskylän kaupunkiseudun liikennesuunnitelma (Pentti Polvinen 1968)
- Energiatase-selvitys (Green Builders Partners 2018)
- Rahoitusmallien vertailuja (Inspira Oy, 2018)
- Liikuntaliiketoiminnan liiketoimintaselvitys (Anorin Liekki Oy, 2016-2019)
- Liiketoiminta konseptit (Business&Marketing DOT Oy, 2018)
- Kiinteistöveron ennakkolaskenta (Arviointitoimisto Helnius Oy, 2018)
- Hippos-hankkeen kilpailutus ja valtioneuvosto-asiat (Castren & Snellman Oy, Roihu Law 2018)
- Brändisuunnitelma, markkinointisuunnitelma (Avidly 2019)

Kuinka arvostetaan ja millä kriteereillä minkäkin selvityksen merkitys kokonaisuuden kannalta, tehdäänkö selvityksiä ”varmuuden vuoksi”?

- selvityksiä tehdään ”siiloutuneesti” kunkin omaan tarpeeseen ja omassa aikataulussa
- selvitysten suuri määrä ”sumentaa” käsitystä kokonaisuudesta, Hippos 2020-hankkeessa tehty yli 30 selvitystä eri käyttötarpeisiin
- selvityksiä tehdään kuntatoimijoiden omien tarpeiden näkökulmasta, poliitikkojen vaatimuksesta ja/tai lain vaatimusten täyttämiseksi
- ”Hybridi tai PPP”-tyyppisten hankkeiden osalta vaikutukset alueen, kaupungin ja käyttäjien kannalta jää helposti melko vähälle. Arviointia vaikeuttaa tiedon ja valmiiden työkalujen puute (vrt. kulttuurin ja liikunnan kustannukset)
- Sovittujen kriteereiden ja eri selvitysten painoarvojen puuttuminen aiheuttaa tunteeseen ja mielipiteeseen perustuvaa debattia ilman kunnon faktapohjaa (erityisesti kulttuurin –ja liikunnan osa-alueella)
- Kaupunkien strategiat usein liian ”yleismaailmallisia”, jotta niistä saa riittävän tarkan ja perustellun pohjan tietyn selvityksen nostamiseksi toista tärkeämmäksi

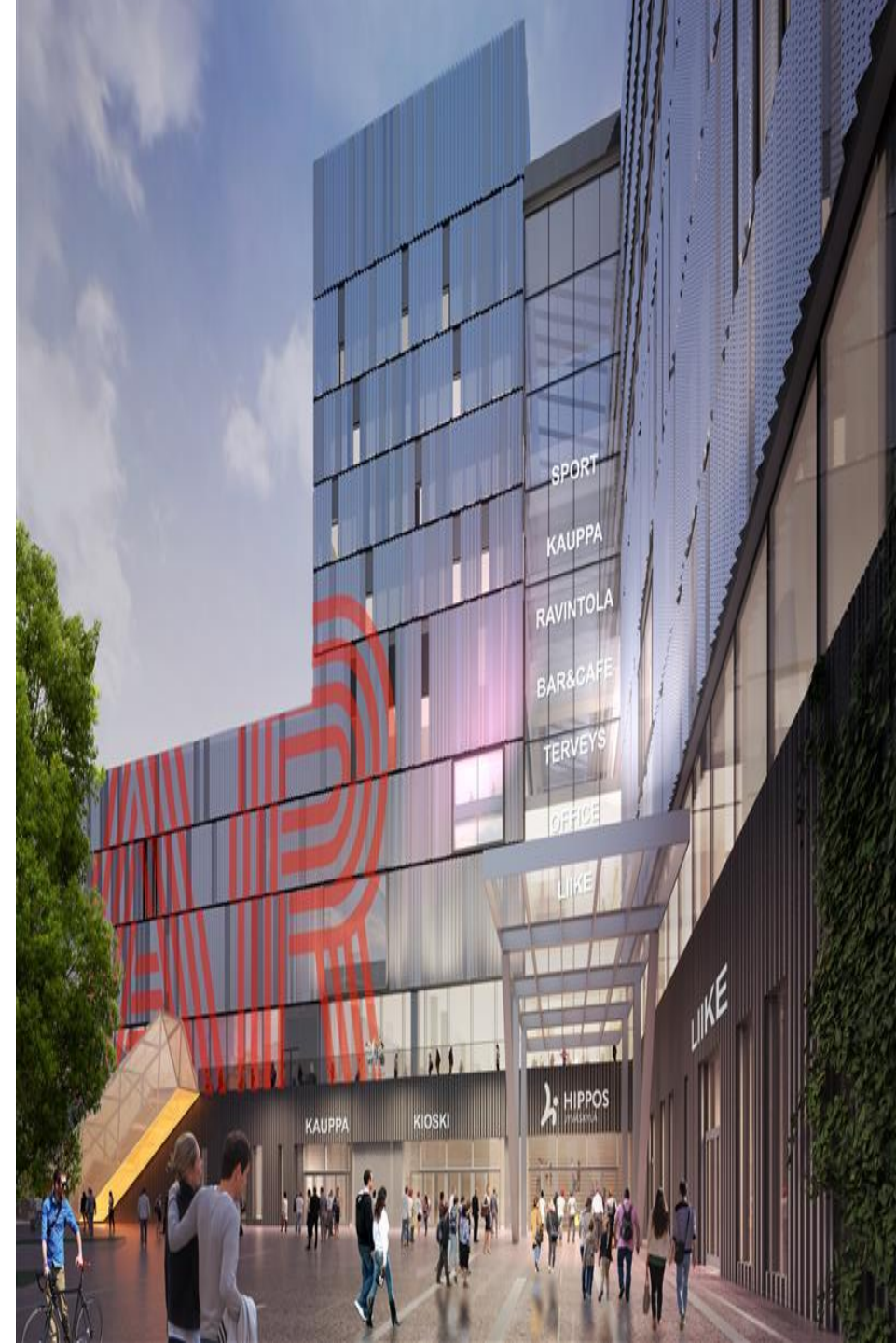

VS.

Tarinan opetus:

- hankkeen alkuvaiheessa tehtävä kokonaisuudesta ”**selvitystrategia**”, jossa määritellään mitkä selvitykset ”oleellisia, pakollista ja järkevää” tehdä ja näille annetaan isompi painoarvo, kuin muille (ehkä jopa lainvaatimille) selvityksille
- kulttuurista ja liikunnasta puuttuu kansallisella tasolla (Kuntaliitto?) sellaista **perusfaktaa ja tietoa**, jolla voitaisiin perustella päätöksiä verrattuna vastaaviin kaupunkeihin. *Esim. ”mitä maksaa yhden junioritelinevoimistelijan yksi käyttövuoro kun otetaan kaikki kustannukset huomioon?” (vrt. sosiaalipalveluiden vertailtavuus ja läpinäkyvyys)*
- Hybridi-hankkeen osalta **vertailtavuus** kaupungin omaan toimintaan vaikeaa, sillä kaupungit eivät käytä samanlaisia kriteereitä (esim. tila- ja henkilöstöpalveluiden jyvittämiseen per/käyttäjä) kuin yksityinen taho
- eri kuntien **välisten panostusten** vertailu eri lajien ja harrastajien välissä haastavaa koska erityisesti kulttuuriin ja liikuntaan liittyy päättäjillä vahvaa ja ”perinteistä” suhtautumista eri lajeihin. Pienemmissä kunnissa saattaa olla tilanne että ”oman kylän seura” saa lähes kaiken tuen ja muu liikunta hoidetaan juuri ja juuri lain vaatimissa puitteissa
- Hybridi-hankkeiden **kokonaisvaikutusten** arviointi vaikeaa, koska puuttuvan datan vuoksi ei voida tehdä arvioita siitä miten kunnallisten palveluiden siirtyminen yksityiselle vaikuttaa palveluiden kokonaiskäyttöön/käyttäjiin

Flagship of smart wellbeing and performance

Investment of over
EUR 200 million

More than sports **20**

90% private
investor capital

 5 Up to
MILLION
visits per year

160,000
m² (gross) Housing

 Accommodation, restaurants,
grocery shop, specialist shops

Multifunction
arena for up to
6,500
people

 1,000
employees